

นิพนธ์ต้นฉบับ

เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราชบุญประจักษ์ จันทรวิน^{1*}, ปาริฉัตร ถาวรวงษ์²,
เกษรา วณิชิตระกุล³, นรานุช ชะระเชื่อน⁴, วิชชุดา มัคคสิงห์³

บทคัดย่อ

โรคฟันผุเป็นโรคในช่องปากที่สำคัญโรคหนึ่ง ซึ่งอาการของโรคจะดำเนินไปอย่างช้าๆ และต่อเนื่อง กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียนจะมีโอกาสเป็นโรคนี้ได้มากกว่าวัยอื่น การวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ ระดับพฤติกรรมการดูแลช่องปาก และเปรียบเทียบปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการดูแลช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอ พระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 335 คน โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 198 คน สุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม พ.ศ.2564 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และใช้สถิติ t-test ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปใช้ Fisher's Least Significant Difference (LSD) ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟันส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ความรู้ในภาพรวมของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่เหมาะสม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลพบว่า ระดับการศึกษา และรายได้ของผู้ปกครองแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการดูแลช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ ควรจัดกิจกรรมรณรงค์ในการดูแลสุขภาพช่องปากที่ร่วมกันระหว่างผู้ปกครองของเด็ก เด็กก่อนวัยเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อร่วมกันสร้างความตระหนักและสามารถดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน เด็กก่อนวัยเรียน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

¹วิทยากรย์ ชำนาญการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครศรีธรรมราช คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

²ทันตแพทย์ ชำนาญการ โรงพยาบาลพระพรหม

³พยาบาลวิชาชีพ ชำนาญการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครศรีธรรมราช คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

⁴พยาบาลวิชาชีพ ชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครศรีธรรมราช คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

*Corresponding author: boonprajuk2518@gmail.com

Original Article

A Comparative of Parents of Preschool Children in Child Development Centers: Oral Care Behaviors and Associated Factors

Boonprajuk Junwin^{1*}, Parichat Thawornwong²,
Ketsara Wanachottrakun³, Naranuch Karakhuean⁴, Witchuta Muksing³

Abstract

Caries is one of the important oral diseases. The symptoms of the disease will progress slowly and continuously. Preschool children are more likely to have this disease than other ages. This cross-sectional survey research aims to study the level of knowledge, oral care behavior level and to compare personal characteristics factors with oral care behaviors of 335 parents of preschool children in the Child Development Center, Phra Phrom District, Nakhon Si Thammarat Province, using a questionnaire from a sample of 198 people, systematic random sampling. Data were collected during February-March 2021. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, maximum and minimum and t-test was used to test the difference between the sample mean 2 groups. To compare two or more differences, use Fisher's Least Significant Difference (LSD). The results showed that the parents of preschool children had the knowledge of the general teeth in a low level and the oral health care in a high level. The overall knowledge of the parents was at a moderate level. In addition, the oral health care behaviors were at inappropriate levels. Moreover, different of educational level and parents' incomes had differences of the oral care behaviors of parents of preschool children. Suggestion: Activities to raise awareness for oral health care that are shared between parents of children, preschooler and child development center to jointly raise awareness and be able to take better care of oral health of preschool children.

Keyword: Oral Care Behaviors, Parents of Preschool Children, Preschool Children, Preschool Child Development Center

¹Instructor, Professional Level, Boromarajonani College of Nursing Nakhon Si Thammarat, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

²Dentist, Professional Level, Phraphrom Hospital

³Registered Nurse, Professional Level, Boromarajonani College of Nursing Nakhon Si Thammarat, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

⁴Registered Nurse, Senior Professional Level, Boromarajonani College of Nursing Nakhon Si Thammarat, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

*Corresponding author: boonprajuk2518@gmail.com

บทนำ

ปากถือเป็นประตูสุขภาพ เนื่องจากเป็นช่องทางอาหารซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตเข้าสู่ร่างกาย ปากจะประกอบด้วยฟันเนื้อเยื่อที่เกี่ยวข้องกับฟัน ได้แก่ เหงือก เอ็นยึดปริทันต์ กระดูกเขี้ยว และลิ้น โดยมีฟันทำหน้าที่บดเคี้ยวก่อนส่งไปย่อยที่กระเพาะอาหาร แล้วจะถูกดูดซึมส่งไปเลี้ยงอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ให้สามารถทำงานได้ตามปกติ นอกจากนั้นฟันยังช่วยในการออกเสียงให้ชัดเจน เสริมใบหน้าให้สวยงาม แก้มไม่ตบ ริมนิปากไม่ย่น และถ้ามีฟันที่สะอาดไม่เป็นโรค เรียงตัวเป็นระเบียบจะเพิ่มความมั่นใจในการยิ้ม เวลาสนทนาจะทำให้มีบุคลิกภาพที่ดีอีกด้วย¹ โรคที่เป็นปัญหาสุขภาพในช่องปากที่สำคัญคือ โรคฟันผุ รวมไปถึงโรคเหงือกอักเสบ โดยกลุ่มวัยเด็กจะมีโอกาสเป็นโรคนี้นี้ได้มากกว่าวัยอื่น โรคฟันผุจะดำเนินโรคไปอย่างช้า ๆ และต่อเนื่อง ซึ่งถ้าไม่ได้รับการตรวจและรักษาในระยะแรก ๆ แล้วโรคก็จะลุกลามต่อไปจนกระทั่งถึงจุดที่เกิดพยาธิสภาพขึ้นกับเนื้อเยื่อปลายรากฟันและรอบรากฟันซึ่งทำให้มีความยุ่งยากในการรักษา และมักจะต้องได้รับการรักษาด้วยการถอนออก สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งเป็นวัยที่ฟันน้ำนมขึ้นครบทุกซี่ ปัญหาที่พบของเด็กวัยนี้ คือ โรคฟันผุ ทำให้มีการสูญเสียฟันน้ำนมก่อนกำหนด มีผลต่อการบดเคี้ยวอาหารตลอดจนการพัฒนาของขากรรไกรที่ส่งผลต่อการเรียงตัวของฟันถาวรที่จะขึ้นมาแทนที่ฟันน้ำนม ดังนั้นการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่ต้องสร้างพฤติกรรมที่ดีตั้งแต่เด็กเพื่อให้มีทันตสุขภาพที่ดีต่อไปในวัยผู้ใหญ่²

พฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากที่ไม่เหมาะสมของผู้ปกครอง เช่น การขาดความเอาใจใส่ดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก การให้เด็กอมลูกอมเป็นประจำ หรือแม้กระทั่งการที่ให้เด็กหลับคาขวดนม³ รวมไปถึงการให้เด็กดูดนมขวดเป็นเวลานาน โดยเฉพาะช่วงกลางคืนจะทำให้เด็กมีความเสี่ยงต่อโรคฟันผุสูง หากฟันน้ำนมผุในส่วน

ของฟันกรามถ้าไม่ได้รับการรักษาจะทำให้มีการลุกลามจนทะลุโพรงประสาทฟัน เด็กจะเกิดอาการเจ็บปวดทำให้ไม่สามารถบดเคี้ยวอาหารได้ รับประทานอาหารได้น้อยลง เกิดภาวะขาดสารอาหารซึ่งไม่เพียงแต่ส่งผลต่อน้ำหนักตัวการเจริญเติบโตของร่างกายและสมองของเด็ก ยังส่งผลในเรื่องของการพัฒนากล้ามเนื้อบริเวณใบหน้าและช่องปาก ตลอดจนการเจริญของกระดูกขากรรไกรอีกด้วย⁴ โดยผลการสำรวจสถานะสุขภาพช่องปากแห่งชาติครั้งที่ 8 ปี 2560 พบว่า เด็กอายุ 3 ปี ที่ไม่มีโรคฟันผุ ร้อยละ 47.1 เด็กอายุ 5 ปี มีแนวโน้มการปราศจากโรคฟันผุเพิ่มขึ้น คือ ร้อยละ 24.4 และยังพบว่าเด็กก่อนวัยเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ประมาณร้อยละ 40.0 มีคราบจุลินทรีย์อยู่ในระดับเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ โดยพบฟันผุระยะเริ่มต้นในเด็กอายุ 3 ปี และ 5 ปี ร้อยละ 31.1 และร้อยละ 31.3 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กอายุ 5 ปี ร้อยละ 18.6 มีฟันกรามถาวรซี่ที่หนึ่งขึ้นในช่องปากแล้ว ฉะนั้นการให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพช่องปากตั้งแต่ช่วงปฐมวัยจึงมีความสำคัญ และลดโอกาสเกิดฟันถาวรผุได้ โดยสิ่งสำคัญที่ต้องเน้นย้ำเพิ่มเติม คือ พฤติกรรมทันตสุขภาพที่เหมาะสม ได้แก่ การแปรงฟันอย่างมีคุณภาพ พฤติกรรมการบริโภคนม ซึ่งแม้ว่าเด็กส่วนใหญ่จะแปรงฟันตอนเข้าก่อนมาโรงเรียน แต่พบว่าผู้ปกครองของเด็กอายุ 3 ปี ร้อยละ 44.1 ปล่อยให้เด็กแปรงฟันด้วยตนเอง และเมื่อเด็กโตขึ้นพบว่าในกลุ่มอายุ 5 ปี เด็กถูกปล่อยให้แปรงฟันเองถึงร้อยละ 80.4 มีเพียงร้อยละ 14.4 ที่ผู้ปกครองยังคงแปรงให้ พฤติกรรมการดื่มนมเด็กอายุ 3 ปี และ 5 ปี ดื่มนมหวานและนมเปรี้ยวเมื่ออยู่ที่บ้านถึงร้อยละ 44.5 และ 47.6 ตามลำดับ เด็กอายุ 3 ปี ร้อยละ 39.5 ใช้ขวดนมเมื่ออยู่ที่บ้าน และยังมีเด็กอายุ 5 ปี อีกร้อยละ 11.9 ที่ยังคงดูดนมจากขวดซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุ⁵

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการสำรวจ สภาวะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 3-5 ปี พบว่า มีฟันน้ำนมผุ ร้อยละ 46.52 และมีคราบ จุลินทรีย์อยู่ในระดับเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ⁶ สำหรับอำเภอ พระพรหม พบว่า มีอัตราเป็นโรค ฟันผุ ร้อยละ 57.08 มีค่าเฉลี่ยฟันผุอุดถอน เท่ากับ 3.34 ซี่ต่อคน และพบว่ามีคราบจุลินทรีย์ อยู่ในระดับเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุเช่นกัน⁷ ซึ่ง นับว่าสภาวะทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียน 3-5 ปี ยังมีอัตราการเกิดโรคฟันผุที่ยังเป็นปัญหาอยู่ จากการดำเนินงานทันตสุขภาพของเด็กในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพช่อง ปากของเด็กก่อนวัยเรียน ได้แก่ ปัญหาการ รับประทานขนมหวาน ปัญหาการเลี้ยงดูด้วยขวด นม รวมถึงการที่ผู้ปกครองมีพฤติกรรมละเลยการ ดูแลสุขภาพช่องปากของบุตรหลาน ปัญหาการ ปฏิบัติตนไม่ถูกต้องของผู้ปกครองที่ดูแลเด็ก และ ปัญหาสำคัญที่ยังต้องการดูแลเพิ่มเติม คือ การ แปรงฟันด้วยผู้ปกครองของเด็กเล็ก และ ผู้ปกครองยังปล่อยให้เด็กแปรงฟันด้วยตนเอง และอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดโรคฟันผุใน เด็กกลุ่มนี้ คือ ยังดื่มนมที่มีรสหวานและนมเปรี้ยว เมื่ออยู่ที่บ้านในระดับสูง รวมทั้งการดื่มนมผ่าน ขวดนม ปัญหาเหล่านี้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ตระหนักถึงปัญหาและให้ความสำคัญในด้านทันต สุขภาพ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน ทุก หน่วยงานจึงมีกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพช่อง ปาก เช่น การตรวจและเฝ้าระวังสุขภาพช่องปาก การรณรงค์ให้เด็กแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน การจัดอาหารว่างที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และ รณรงค์การเลิกดูดนมจากขวด ทั้งนี้การดำเนินงาน ส่งเสริมและป้องกันการเกิดโรคฟันผุในกลุ่มเด็ก ก่อนวัยเรียนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในการ ดูแลช่องปากเด็กจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยเฉพาะผู้ปกครองซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่สุดต่อ การดูแลสุขภาพในช่องปากของเด็กที่ใกล้ชิด และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กได้ ซึ่ง คุณลักษณะของผู้ปกครองที่แตกต่างจะส่งผลต่อ

พฤติกรรมที่แตกต่างกัน เช่น อาชีพของผู้ปกครอง ที่ต้องทำงานนอกบ้าน⁸ ดังนั้น การศึกษา เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลช่องปากของ ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช จะทำ ให้ทราบถึงความแตกต่างของผู้ปกครองในการ ดูแลสุขภาพช่องปากของเด็ก และสามารถนำ ข้อมูลพื้นฐานที่ได้ไปพัฒนาแนวทางการป้องกัน และแก้ไขปัญหาทันตสุขภาพของเด็กวัยก่อนเรียน ที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ของผู้ปกครอง เด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอพระ พรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลช่องปาก ของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กอำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยลักษณะส่วน บุคคลกับ พฤติกรรมการดูแลช่องปากของ ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบ ภา ค ต ต ข ว า ง (Cross-sectional Survey Research)

ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ปกครองเด็กก่อน วัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 7 แห่ง รวม ทั้งหมด 335 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองเด็กก่อนวัย เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยคัดเลือกผู้ปกครองที่ อ่านหนังสือออก และเขียนหนังสือได้ กำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Krejcie&Morgan⁹ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง 180 คน เพื่อป้องกันการสูญเสียกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีก

10% ได้ 18 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 198 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) คำนวณหา ระยะห่าง โดยใช้สูตรในการคำนวณ $I=N/n$ ได้ ระยะห่างเท่ากับ 2

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ช่วงเดือน กุมภาพันธ์-มีนาคม พ.ศ.2564 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานกับหัวหน้าศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และเพื่อขออนุญาตผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนที่เรียนอยู่ใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นัดหมายผู้ปกครอง เพื่อชี้แจง วัตถุประสงค์ ขอความยินยอม จากกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยให้ครูพี่เลี้ยง แจกแบบสอบถามให้แก่ผู้ปกครองเป็นรายบุคคล และให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ผู้ปกครองมีอิสระในการตอบแบบสอบถาม

3. ครูพี่เลี้ยงประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน และความสมบูรณ์ ก่อนที่จะส่งแบบสอบถามกลับมา ยังผู้วิจัย

4. รวบรวมข้อมูลจนครบตามจำนวนที่ ส่งไปนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาตรวจสอบ ความครบถ้วนลงตามรหัสตัวแปรที่กำหนด และ นำข้อมูลไปวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง จากการ ทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวกับทั้งพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) และ พฤติกรรม ภายใน (Covert Behavior) มาประยุกต์ใช้กับพฤติกรรมการดูแลช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน อำเภอยะพราง จังหวัดนครศรีธรรมราช แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปกครอง เป็นลักษณะคำถามปลายปิด ประกอบไปด้วยประเด็นเนื้อหา ได้แก่ เพศ สถานภาพ สมรส ศาสนา ความสัมพันธ์กับเด็กก่อนวัยเรียน

ระดับการศึกษา อาชีพ และอายุของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์เด็กเล็กที่ดูแล ส่วนคำถามปลายเปิด ซึ่งเป็นคำตอบสั้นๆ ได้แก่ อายุ และรายได้ของผู้ปกครองต่อเดือน รวมทั้งหมดจำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้ของผู้ปกครอง เป็นการถามเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟัน และความรู้ด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟัน มีทั้งหมด 5 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดยให้ตอบใช่ หรือไม่ใช่ หรือไม่ทราบ เกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือตอบไม่ทราบได้ 0 คะแนน แปลผลคะแนนเป็นรายคน และภาพรวม แบ่งระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ ตามแนวคิดของ Bloom¹⁰ ดังนี้ ระดับสูง (คะแนนร้อยละ ≥ 80) ระดับปานกลาง (ร้อยละ 60-79) และระดับต่ำ (ร้อยละ < 60)

2.2 ด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก มีทั้งหมด 10 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดยให้ตอบใช่ หรือ ไม่ใช่ หรือไม่ทราบ เกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือตอบไม่ทราบได้ 0 คะแนน แปลผลคะแนนเป็นรายคน และภาพรวม แบ่งระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ ตามแนวคิดของ Bloom¹⁰ ดังนี้ ระดับสูง (ร้อยละ ≥ 80) ระดับปานกลาง (ร้อยละ 60-79) และระดับต่ำ (ร้อยละ < 60)

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการดูแลช่องปากของผู้ปกครอง เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลช่องปาก จำนวน 10 ข้อ โดยข้อคำถามจะเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งมีระดับการวัด 3 ระดับ รายละเอียด ดังนี้ ปฏิบัติกิจ ทุกครั้งอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติบ้าง ไม่ปฏิบัติบ้าง และไม่มีการปฏิบัติเลย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) และให้ความเห็นชอบในด้านความตรงเชิงเนื้อหา

(Content Validity) และหาความเหมาะสมเชิงภาษา (Wording) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับทันตสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ จำนวน 3 ท่าน ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน มีผลค่าความเที่ยงดังนี้

1. แบบสอบถามความรู้ นำผลคะแนนการทดสอบที่ได้มาวิเคราะห์ (1) ค่าความยากง่าย (Difficulty หรือ P) ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.26–0.72 (2) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination หรือ r) ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27–0.90 (3) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.72

2. แบบสอบถามด้านพฤติกรรมกรดูแลช่องปากของผู้ปกครอง นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha Coefficient) โดยพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป ได้เท่ากับ 0.84

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ใช้อธิบายข้อมูลปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟัน ระดับความรู้การดูแลสุขภาพช่องปาก และระดับพฤติกรรมกรดูแลช่องปาก ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้ Independent t-test สำหรับการทดสอบ

ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และใช้ One-way ANOVA สำหรับใช้เปรียบเทียบความแตกต่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป คือ Fisher's Least Significant Difference (LSD) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบทีละคู่

จริยธรรมการวิจัย วิจัยในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามวัตถุประสงค์วิจัย เรื่อง “พฤติกรรมกรดูแลช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช” ซึ่งได้คำรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช เอกสารรับรองเลขที่ 003/2564 ลงวันที่ 23 ธันวาคม 2563

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 76.8 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 80 คน ร้อยละ 40.4 มีอายุเฉลี่ย 34.99 ปี ต่ำสุด 20 ปี สูงสุด 70 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 80.3 นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 99.0 มีความสัมพันธ์เป็นพ่อ-แม่ มากที่สุด จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 87.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มากที่สุด จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและพนักงานบริษัทมากที่สุด จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท มากที่สุด จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 56.1 รายได้เฉลี่ย 9,128.79 บาท มีรายได้ต่ำสุด 3,000 บาท สูงสุด 40,000 บาท ดูแลเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 4 ปี มากที่สุด จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 ได้รับความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 90.4 โดยได้รับจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด จำนวน 117 คน รองลงมาคือ ครูศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 65.4 และ 64.2 ตามลำดับ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวได้ถูกเผยแพร่ตีพิมพ์ในบทความวิจัยอื่น¹²

2. ระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟัน และความรู้ด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก พบว่าความรู้ในภาพรวมของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 36.9 รองลงมา คือ ระดับต่ำ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ความรู้

ทั่วไปเกี่ยวกับฟัน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 รองลงมา คือ ระดับสูง จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 ส่วนความรู้ด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 40.4 รองลงมา คือ ระดับปานกลางและระดับต่ำ จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟัน ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก และความรู้ในภาพรวมของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช (n=198)

ระดับ	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟัน		ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก		ภาพรวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สูง	78	39.4	80	40.4	57	28.8
ปานกลาง	29	14.6	59	29.8	73	36.9
ต่ำ	91	46.0	59	29.8	68	34.3
	Mean= 2.7 คะแนน SD.= 1.65 Maximum= 5 คะแนน Minimum= 0 คะแนน		Mean= 6.77 คะแนน SD.= 2.11 Maximum= 10 คะแนน Minimum= 0 คะแนน		Mean= 9.49 คะแนน SD.= 3.08 Maximum= 10 คะแนน Minimum= 1 คะแนน	

3. ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครอง แสดงให้เห็นว่า ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่เหมาะสม จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 91.9 รองลงมา คือ ระดับพฤติกรรมเหมาะสม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 สามารถจำแนกเป็นรายข้อ ดังตารางที่ 2

การปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า ผู้ปกครองมี

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากที่ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง โดยมีพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติเลย 3 อันดับแรก คือ ไม่เปลี่ยนแปรงสีฟันเมื่อแปรงสีฟันมีลักษณะฟูกระจาย บาน ไม่เป็นพุ่ม หรือเสื่อมประสิทธิภาพในการใช้งาน ร้อยละ 82.8 รองลงมา คือ ไม่ได้เลือกยาสีฟันที่มีฟลูออไรด์ให้เด็กแปรงฟัน ร้อยละ 80.3 และไม่ได้แปรงฟันให้เด็กในตอนเช้าและก่อนนอน ร้อยละ 66.7 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช (n=198)

ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เหมาะสม	16	8.1
ไม่เหมาะสม	182	91.9
รวม	198	100.0

(Mean= 1.50 คะแนน, SD.= 0.24, Maximum= 1.00 คะแนน, Minimum= 2.30 คะแนน)

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ การปฏิบัติในการดูแลช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกเป็น รายชื่อ (n=198)

พฤติกรรมการดูแลช่องปาก	ปฏิบัติทุกครั้งอย่างสม่ำเสมอ		ปฏิบัติบ้าง ไม่ปฏิบัติบ้าง		ไม่ปฏิบัติเลย	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ท่านให้เด็กดื่มนมรสจืดแทนการดื่มนมรสหวานและนมเปรี้ยว	2	1.0	132	66.7	64	32.3
2. ท่านแปรงฟันให้เด็กในตอนเช้าและก่อนนอน	0	0.0	66	33.3	132	66.7
3. ท่านกำกับดูแลให้เด็กดื่มนมจากแก้วหรือจากกล่องแทนการดูดนมจากขวด	130	65.7	67	33.8	1	0.5
4. ท่านพาเด็กไปหาทันตแพทย์เพื่อรับบริการตรวจฟันทุก ๆ 6 เดือน	19	9.6	91	46.0	88	44.4
5. ท่านเปลี่ยนแปรงสีฟันเมื่อแปรงสีฟันมีลักษณะฟุกระจาย บาน ไม่เป็นพุ่มหรือเสื่อมประสิทธิภาพในการใช้งาน	7	3.5	27	13.6	164	82.8
6. ท่านเลือกยาสีฟันที่มีฟลูออไรด์ให้เด็กแปรงฟัน	1	0.5	38	19.2	159	80.3
7. ท่านฝึกให้เด็กแปรงฟัน โดยฝึกให้เด็กแปรงฟันด้านหน้าก่อนแปรงด้านอื่น	2	1.0	66	33.3	130	65.7
8. ท่านให้เด็กแปรงฟันด้วยตนเองเพียงลำพัง	35	17.7	122	61.6	41	20.7
9. ท่านตรวจดูความสะอาดช่องปากของเด็กทุกครั้งหลังการแปรงฟัน	2	1.0	90	45.5	106	53.5
10. ท่านจะซื้อยาแก้ปวดให้เด็กทานเองเมื่อเด็กมีอาการปวดฟัน	50	25.3	43	21.7	105	53.0

4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

4.1 ระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 4

4.2 รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 5

4.3 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ความสัมพันธ์กับเด็กก่อนวัยเรียน อาชีพ อายุของเด็กก่อนวัยเรียน และการได้รับข้อมูลข่าวสาร มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับการศึกษา ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา ลงมา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส./ปวท.	ตั้งแต่ ปริญญาตรี ขึ้นไป
	Mean	1.52	1.57	1.49	1.44
ประถมศึกษาลงมา	1.52				
มัธยมศึกษาตอนต้น	1.57			0.131* (0.031)	0.131* (0.010)
มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช.	1.49				
อนุปริญญา/ปวส/ ปวท.	1.44		-0.131* (0.031)		
ตั้งแต่ปริญญาตรี ขึ้นไป	1.44		-0.131* (0.010)		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของรายได้ต่อเดือน ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

รายได้ต่อเดือน	≤ 5,000 บาท	5,001- 10,000 บาท	10,001- 15,000 บาท	15,001- 20,000 บาท	≥ 20,000 บาท	
	Mean	1.54	1.51	1.36	1.46	1.47
≤ 5,000 บาท	1.54		0.180* (0.004)			
5,001-10,000 บาท	1.51		0.150* (0.009)			
10,001-15,000 บาท	1.36	-0.180* (0.004)	-0.150* (0.009)			
15,001-20,000 บาท	1.46					
≥20,000 บาท	1.47					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับความรู้ที่อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง โดยข้อที่ผู้ปกครองตอบผิด 3 อันดับแรก คือ โรคฟันผุเกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่เจริญเติบโตอยู่ในช่องปากเท่านั้น (ร้อยละ 61.1)

รองลงมา คือ การแปรงฟันที่ถูกต้อง คือ การขยับแปรงถูไปถูมา และผักและผลไม้ เป็นอาหารจะช่วยขัดฟันให้สะอาดได้ (ร้อยละ 55.6) และโรคฟันผุเป็นโรคที่ไม่สามารถทำให้หายขาดได้ (ร้อยละ 48.5) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟัน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ ส่วนด้านการดูแลสุขภาพช่องปากอยู่ในระดับสูง โดยผู้ปกครองร้อยละ 90.4 ได้รับข่าวสารด้านทันตสุขภาพ จึงทำให้ผู้ปกครองมีความรู้ในระดับที่

ใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ปกครองจะมีความรู้ในด้านการดูแลสุขภาพช่องปากมากกว่าความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟัน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ทราบวิธีการป้องกันเพื่อไม่ให้บุตรหลานเกิดฟันผุ ประกอบกับผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 76.8) ซึ่งมีความละเอียดอ่อนในการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียน อีกทั้งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพ่อ-แม่ (ร้อยละ 87.4) จึงมีความสนใจในความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากของบุตร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอัสเสะเพ็งมุข¹³ ที่พบว่า ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนใน อ.หนองจิก จ.ปัตตานี มีความรู้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอุพาริกา โยสิทธิ์¹⁴ พบว่า ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าผา อ.เกาะคา จ.ลำปาง มีระดับความรู้ด้านการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กอยู่ระดับสูง แต่ไม่สอดคล้องกับสุนิภา ชินวุฒิ¹⁵ ที่พบว่า ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตเทศบาลตำบลบ้านสวน อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี มีความรู้อยู่ในระดับสูง เช่นเดียวกับการศึกษาของณัฐพงศ์ คงใหม่ และคณะ¹⁶ ที่พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ระดับสูง

2. ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อ.พระพรหม จ.นครศรีธรรมราช มีระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากอยู่ในระดับไม่เหมาะสม ถึงร้อยละ 91.9 ซึ่งจากการวิจัยจะเห็นว่าผู้ปกครองมีพฤติกรรมเกี่ยวกับอุปกรณ์การดูแลสุขภาพช่องปาก คือ ไม่เปลี่ยนแปรงสีฟันเมื่อแปรงสีฟันมีลักษณะฟุกระจาย บาน ไม่เป็นฟุ่ม หรือเสื่อมประสิทธิภาพในการใช้งาน (ร้อยละ 82.8) ไม่เลือกยาสีฟันที่มีฟลูออไรด์ให้เด็กแปรงฟัน (ร้อยละ 80.3) ไม่ได้แปรงฟันให้เด็กในตอนเช้าและก่อนนอน (ร้อยละ 66.7) และไม่ได้ฝึกให้เด็กแปรงฟัน โดยฝึกให้เด็กแปรงฟันด้านหน้าก่อนแปรงด้านอื่น (ร้อยละ 65.7) ซึ่งถึงแม้ผู้ปกครองจะได้รับข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก แต่ผู้ปกครองยังไม่สามารถนำความรู้นั้นไปปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปากที่เหมาะสมได้

และอาจจะเป็นเพราะว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้ที่ไม่มากนัก จำเป็นต้องไปประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวจึงละเลยในการดูแลสุขภาพช่องปากที่เหมาะสม ประกอบกับส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปและพนักงานบริษัทจึงต้องรีบออกไปทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของเกตุวดี เจือจันทร์ และคณะ¹⁷ ที่พบว่า ผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียน อ.แก่งคอย จ.สระบุรี มีด้านพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กเพียงร้อยละ 24.1 แตกต่างกับการศึกษาของสกาวรัตน์ วงศ์จันทร์ทิพย์¹⁸ ที่พบว่า ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย ส่วนมากมีระดับการปฏิบัติด้านทันตสุขภาพอยู่ในระดับดี และผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าผา อ.เกาะคา จ.ลำปาง มีระดับพฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กอยู่ในระดับ ปานกลาง¹⁴

จากการทดสอบการเปรียบเทียบ ด้วยวิธีทดสอบแบบ LSD เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดที่แตกต่างกัน โดยผลทดสอบพบว่า

1. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับระดับการศึกษา มี 2 คู่ คือ มัธยมศึกษาตอนต้นกับอนุปริญญา/ปวส. และมัธยมศึกษาตอนต้นกับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเหมาะสมกว่าผู้ที่มีระดับอนุปริญญา/ปวส./ปวท. และระดับปริญญาตรีขึ้นไป ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นจะประกอบอาชีพใกล้บ้าน ไม่ต้องเดินทางไกล จึงมีเวลาที่จะดูแลเด็กมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาที่สูงกว่าที่ต้องไปประกอบอาชีพนอกบ้านซึ่งมีเวลาในการดูแลเด็กก่อนวัยเรียนน้อยลง⁹ สอดคล้องกับการศึกษาของสุทธิศรีม์ พรรณพราว และคณะ¹⁹ ที่พบว่า ปัจจัยด้านวุฒิการศึกษาของผู้ปกครองเด็กในเด็กปฐมวัย อ.บรบือ จ.มหาสารคาม ไม่มีความแตกต่างกัน

2. พฤติกรรมการดูแลช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ต่อเดือน มี 2 คู่ คือ รายได้ $\leq 5,000$ บาท กับรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท และรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท กับรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท หมายความว่า พฤติกรรมการดูแลช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับระดับการศึกษา มี 2 คู่คือ มัธยมศึกษาตอนต้นกับอนุปริญญา/ปวส. และมัธยมศึกษาตอนต้นกับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ $\leq 5,000$ บาท และรายได้ 5,001-10,000 บาท มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเหมาะสมกว่าผู้ที่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท อาจจะเป็นเพราะว่า รายได้เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจ ซึ่งผู้ที่มีรายได้น้อยจะกังวลในเรื่องของค่ารักษาพยาบาลหากเด็กป่วยและต้องพบแพทย์ เด็กไม่สามารถที่จะไปศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ ทำให้ผู้ปกครองขาดรายได้ เนื่องจากต้องหยุดทำงาน สอดคล้องกับวรรณกรรมยา²⁰ ที่พบว่า รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองจะมีผลต่อโรคฟันผุและไม่ผุของเด็กแต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของพัชรี เรื่องงาม²¹ ที่พบว่า รายได้ของผู้ปกครองของเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อ. ขาณุวรลักษบุรี จ.กำแพงเพชร ไม่มีความแตกต่างกัน เช่นเดียวกับบริพรรณ เพชรรัตน์²² ที่พบว่า รายได้ของผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเพื่อป้องกันโรคฟันผุที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองจะมีความรู้ด้านการดูแลสุขภาพอยู่ในระดับสูง แต่ในภาพรวมยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟันยังอยู่ในระดับต่ำ แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองยังขาดความรู้เกี่ยวกับฟันที่ไม่ครอบคลุม ดังนั้นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับทันตสุขภาพของศูนย์เด็กเล็กจะต้องวางแผนที่จะให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟันโดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับโรคฟัน

ผุ ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่ผู้ปกครองต้องทราบเพื่อนำไปสู่การดูแลสุขภาพช่องปากที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

2. จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากดีกว่ากลุ่มที่มีความรู้สูง จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าระดับความรู้ส่งผลต่อพฤติกรรม แต่การมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับฟันและการดูแลสุขภาพช่องปากที่ถูกต้อง จะเป็นข้อมูลพื้นฐานส่งผลให้ผู้ปกครองมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากที่เหมาะสมมากกว่า เช่น การแปรงฟันเมื่อมีลักษณะฟู กระจ่าย บาน การเลือกซื้อยาสีฟันที่มีฟลูออไรด์ และการฝึกให้เด็กแปรงฟันที่ถูกต้องวิธี เป็นต้น

3. รายได้เป็นปัจจัยที่สำคัญทางเศรษฐกิจ แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจจะมีพฤติกรรมที่ดีกว่า แต่ความตระหนักในการดูแลสุขภาพช่องปากจะสำคัญกว่าที่ โดยอาจจะหมั่นสำรวจฟัน หรือฝึกให้เด็กแปรงฟันที่ถูกต้องก่อนนอน ซึ่งเป็นเวลาที่สะดวกและสามารถอยู่ใกล้ชิดกับบุตรหลาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความแตกต่างของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครอง ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ หรือการศึกษาที่น้อยกว่า จะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกว่าผู้ที่มีรายได้สูง หรือมีระดับการศึกษาสูง ฉะนั้น ผู้ที่รับผิดชอบงานทันตสาธารณสุขควรจัดกิจกรรมรณรงค์ในการดูแลสุขภาพช่องปากที่ร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง เด็กก่อนวัยเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อร่วมกันสร้างความตระหนัก และสามารถดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. หลักสูตรอบรม อสม. เชี่ยวชาญ สาขาทันตสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด; 2562.
2. กองทันตกรรม กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการจัดกิจกรรม EAP การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี. [อินเทอร์เน็ต]. 2551 [เข้าถึงเมื่อ 23 ธันวาคม 2563] เข้าถึงจาก <http://hpe4.anamai.moph.go.th/hpe/data/dent/EAP>.
3. พลลภา คุณาวีวัฒน์ และวันวิสาข์ แยมเสนาะ. การดูแลทันตสุขภาพบุตรของมารดาที่ส่งผลต่อภาวะทันตสุขภาพของบุตรกรณีศึกษา ตำบลวังลึก อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี. [วิทยานิพนธ์]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม; 2550
4. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก 0-5 ปี. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์; 2560.
5. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. ผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด; 2561.
6. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช. รายงานประจำปี 2562. นครศรีธรรมราช; 2562
7. โรงพยาบาลพระพรหม. รายงานประจำปี 2562. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช; 2562.
8. ธนากร โตกิ่งแก้ว และรุจิรา ดวงสงค์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวันเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครราชสีมา. วารสารทันตภิบาล. 2559;27:51-62.
9. Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610. 1970
10. Bloom, Benjamin S., et al. Hand book on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York: Mc Graw-Hill Book Company; 1971.
11. Best, J.W. Research in Education. (3rded). Englewood Cliffs: Prentice-Hall; 1977.
12. ปาริฉัตร ถาวรวงษ์. พฤติกรรมการดูแลช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอยะพราง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารศาสตร์สุขภาพและการศึกษา. 2564;2:69-82.
13. อาอีเสาะ เพ็งมุขอ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพของเด็กวัยก่อนเรียนในอำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี. [วิทยานิพนธ์]. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2560.
14. อุฬาริกา โยสิทธิ์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพฟันเพื่อป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในอำเภอกะปง จังหวัดพังงา. [ปริญญา]. ตรัง: วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง. 2558
15. สุนิภา ชินวุฒิ. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. [รายงานวิจัย]. ชลบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี. 2559.

16. ณัฐพงศ์ คงใหม่, อุบลทิพย์ ไชยแสง, สลิล กาจกำแหง และนิวัติ ไชยแสง. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ตำบลชะมวง อำเภอชนวนชนุน จังหวัดพัทลุง. วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ. 2559;2:26-42.
17. เกตุวดี เจือจันทร์, อธิชา สิ้นไชย, อรวรรณ นามมนตรี, อโนชา ศิลาลัย และหฤทัย สุขเจริญโกศล. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครองและสภาวะฟันผุของเด็กก่อนวัยอำเภอแก่งคอย จ.สระบุรี. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา. 2559;1:5-17.
18. สกาวรัตน์ วงศ์จันทร์ทิพย์. ความรู้และการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเกิดโรคฟันผุของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 2558;17:103-109.
19. สุทธิธรรม์ พรรณพราว, สุภาภรณ์ ฉัตรชัยวิวัฒนา, อาริยา รัตนทองคำ และมุขดา ศิริเทพทวี. ปัจจัยบ่งชี้ความเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย อ.บรบือ จ.มหาสารคาม. วารสารสมาคมประสาทวิทยาศาสตร์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2561;2:7-25.
20. วรพรรณ ถมยา. ระดับความรู้ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตน และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพสำหรับเด็กของผู้ปกครองที่มีเด็กเล็กฟันไม่ผุและฟันผุ เขตเทศบาลหนองแค จังหวัดสระบุรี. วิทยาศาสตร์ทันตสาธารณสุข. 2559;21:28-36.
21. พัชรี เรืองงาม. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโรคฟันผุเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอขามเฒ่าบุรีรัมย์ อำเภอบึงสามพันบุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยาศาสตร์ทันตสาธารณสุข. 2556;18:9-22.
22. รพีพรรณ เพชรรัตน์. การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโรคฟันผุของเด็กวัย 3-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี. [วิทยานิพนธ์]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2556.